

Справа “Во проти Франції”^{*} (*Vo v. France*)

У рішенні, ухваленому 8 липня 2004 року у справі “Во проти Франції”, Суд постановив, що

- не було порушення ст. 2 Конвенції.

Обставини справи

Заявниця п. Ті-Нхо Во є громадянкою Франції, народилась 1967 року, проживає у м. Бург-ен-Бресс (Bourg-en-Bresse), Франція.

27 листопада 1991 року, перебуваючи на шостому місяці вагітності, вона прийшла до Загальної лікарні міста Ліона, аби пройти попередньо їй призначений медичний огляд. На той самий день іншій жінці, п. Ті Тхан Ван Во, була призначена операція з видалення спіралі.

Лікар під час гінекологічного огляду заявниці, помилково прийнявши її за п. Ті Тхан Ван Во, простромив у неї оболонку плоду. Внаслідок цього заявниці довелося зробити аборт.

Після подання заявницею та її чоловіком заяви до компетентних органів щодо лікаря було порушено кримінальну справу і його було звинувачено у необережному заподіянні тілесного ушкодження. 3 червня 1996 року Кримінальний суд м. Ліона виправдав лікаря. 13 березня 1997 року Ліонський апеляційний суд, розглянувши скаргу заявниці на відповідний виправдальний вирок, скасував рішення Кримінального суду м. Ліона і, визнавши лікаря винуватим у вчиненні вбивства через необережність, засудив його до позбавлення волі строком на шість місяців з відтермінуванням виконання цього покарання та до сплати штрафу у розмірі 10 тис. франків.

30 червня 1999 року Касаційний суд скасував вирок Ліонського апеляційного суду і постановив, що дії лікаря не можуть бути кваліфіковані як вбивство з необережності з огляду на те, що людський плід не можна вважати людиною, якій має бути надано кримінально-правовий захист.

Зміст рішення Суду

Посилаючись на ст. 2 Конвенції, заявниця скаржилась на відмову державних органів кваліфікувати позбавлення життя її ненародженої дитини як вбивство через необережність. П. Во стверджувала, що Франція зобов’язана прийняти законодавство, яке б карало такі дії у кримінально-правовому порядку.

Суд дійшов висновку, що питання про те, з якого моменту виникає право людини на життя, повинно вирішуватись на національному рівні, оскільки, по-перше, у більшості держав серед тих, котрі ратифікували Конвенцію, зокрема у Франції, це питання однозначно не вирішене і залишається предметом публічних дебатів; по-друге, між європейськими

^{*} Європейський суд з прав людини. Матеріали практики (2004–2005). Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Академії правових наук. — Серія II. Коментарі прав і законодавства. Випуск 6. — Львів, 2006.

державами загалом немає правового чи наукового консенсусу щодо визначення початкового моменту життя.

Усталена судова практика Франції та зміст останніх парламентських дебатів щодо питання криміналізації дій особи, які призвели до ненавмисного переривання вагітності, свідчать про те, що природа й юридичний статус ембріону чи плоду наразі не є визначеними у законодавстві Франції. Окрім того, у проектах законів Франції із зазначеного питання передбачено, що різні інститути та особи мають бути залучені до охорони та захисту ембріону чи плоду.

Природа і правовий статус ембріона чи плоду не є визначений також і на європейському рівні загалом.

Принаймні, більшість європейських держав визнають, що людський ембріон належить до людського роду.

На думку Суду, потенціал і здатність ембріона людини стати людиною вимагають його захисту в ім'я людської гідності, однак це не вимагає розглядати його як людину, котрій належить право на життя у сенсі ст. 2 Конвенції.

Зважаючи на викладені міркування, Суд висловив своє переконання щодо небажаності та, зрештою, неможливості за існуючого стану справ вирішити абстрактно питання про те, чи можна вважати ненароджену дитину людиною (за французькою термінологією — “personne”) у сенсі ст. 2 Конвенції.

Суд далі дійшов висновку, що не було необхідності вирішувати питання про те, чи потрібно застосувати ст. 2 Конвенції до обставин даної справи, тобто до факту непередбаченого переривання вагітності заявниці. Він також припустив, що навіть якщо б ст. 2 Конвенції все ж підлягала застосуванню у цій справі, Франція не була б визнана винною у невиконанні зобов'язань щодо підтримання і захисту життя через свою систему охорони здоров'я.

Суд не вважав, що відповідно до законодавства Франції ненароджена дитина взагалі була позбавлена будь-якої охорони.

Суд, на відміну від заявниці, не дійшов висновку, що надання кримінально-правового захисту є обов'язковою формою виконання державою свого позитивного конвенційного зобов'язання у кожному випадку, коли йдеться про порушення права на життя. Наприклад, у системі охорони здоров'я таке зобов'язання полягало у вжитті заходів, необхідних задля захисту життя особи, а також у проведенні розслідувань для з'ясування причин смерті пацієнта.

Суд зазначив, що заявниця, окрім ініціювання кримінального провадження стосовно лікаря у зв'язку із заподіянням їй необережного тілесного ушкодження, могла звернутися із заявою до адміністративного суду про компенсацію шкоди і, вочевидь, досягла б рішення на свою користь. Адже в порядку адміністративного судочинства заявниця могла б довести допущене лікарем професійне недбальство, а відтак, отримати повну компенсацію заподіяної їй шкоди. Тоді п. Во непотрібно було б вдаватися до ініціювання кримінального процесу щодо лікаря.

Тому Суд постановив, що навіть якщо припустити, що ст. 2 Конвенції підлягала застосуванню у цій справі, держава-відповідач її не порушила.